

VERTEC.

Izhaja
1. dne v
mesecu
in stoji
za celo
leto po
pošti
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
Brez
pošte:
za celo
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.

Naroč-
nina naj
se na-
prej pla-
čuje in
pošilja
ured-
ništvu v
špital-
skih
ulicah
hž. št.
273
v Ljub-
ljani.
(Lai-
bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 7.

V Ljubljani 1. julija 1874.

Leto IV.

Mlačja kazen.

(Basen.)

Iam v gaji lepa grivica,*)
Na sredi grive lópica,
Na njej se drobna ptičica
Zibála je, prepévala
O zlatih urah krasnih dníj,
O sládkej božjeje mílosti.

Prilezla tja je mlačica,
Oj mlačica poníglaava;
Ko ptico peti slíšala,
Takó je v sebi míslila:
„Ne bodeš dolgo pela, ne,
Požreti hočem skôraj te!“

Zdaj mlačica prederzna vsa,
Po deblu k víšku plézala;
A predno k verhu je príšla,
Uže je ptica sferkníla,
In zdolaj mlačke, jezen ves,
Pričakoval je velik pes.

Ko mlačica, brezupna vsà,
Želéla priti je na tla,
Takó se vstrášila je psa,
Da padla doli od strahà,
In bila v pasjih je zobéh,
Ki jej pretresli ves so meh.

P. Gros.

Tromba sodnica.

(Po Auerbachu predelal Val. Jarc.)

Sredi razrastlega gozda, ki je mejo delil dvema vasícama, godilo se je v svetlejši pomladanskej noči grozovito delo. Mož srednje velikosti, ubožno oblečen, klečal je na človeškem telesu, ki se mu nij branilo, uže nij gibalo, — bilo je mertvo. — Gost oblak je zakrival blede luno, a klečeči mož je naglo preobračal

*) Griva je to, kar trata. — Trata nij slovenska beseda. „Ured.“

mertveca, skerbno mu pretipával žepe ter gotovino pospravljaj. Pobravši vse imetje poskuša ga zadeti na ramo, da bi ga odnesel k deročej reki ter potopil v šumeče valove in vsak sled storjenega hudodelstva zakril. Mertveca naloživši nese nekoliko korakov, a breme ga teži, da jedva hrôpe. Mahoma obstane ter premišlja, kaj bi mu bilo storiti. — Luna zdaj posije izza temnega oblaka, medle žarke mej drevjem pošiljaje nesrečnemu ubojniku. Groza ga je mesečine in svoje sence. Lice mu obledí, oko stermí, serce mu jame glasno utripati in merzel pót mu čelo oblije. Zdaj zasliši, ne daleč od ondod, po cesti vozečega postilijona, ki je po svojej navadi trobil, ter zdí se mu, kakor bi njemu trobil: „kaj si storil tí? Ali te kaj skerbí?“ Lasje mu po konci stermé; bilo je, kakor bi mu oživélo mrtvo, čez ramo po herbtu viseče breme in ga davilo. Težo hitro odverže ter skokoma zbeží po tihej goščavi. Do reke dospévši začne poslušati; — vse molčí, samo valovi hruméče mimo hité, kakor bi hoteli uteči grozovitemu ubijalcu ter večnemu sodniku tožiti njega hudodelstvo.

Jezilo ga je, da grozne moritve ne more skriti in da je tako ostrašen. Naglo zbeží nazaj, hití po temnej goščavi sem ter tja, — sam ne védi kam. Mrtvaški pot ga oblije ter noge mu otežé, kakor — svinčéne.

Ostrašil je nekatero ptico, ki je v gnjezdu valíla ali uže ljube mladiče ogrevala z mehkim perjem. Tudi še mnogo drugih gozdnih stanovnikov je vzdramil iz sladkega spanja ter spodil iz umételjno zgrajéne postelje. Tako brez namena leta in zopet obstane, da bi sam k sebi prišel. Premišlja, kje je in česa tukaj išče; a nij se mogel zavedeti. Migetálo mu je vse pred očíma, kakor bi se pred njim pripogibala drevesa ter z vejami in šibkimi verhovi pót zapirala. Dolgo je blodil po hosti, a potem se je vendar jelo daniti. Živo gibanje nastane, poljski pevci se tu in tam oglašajo, stvarniku jutranje pesence darujóč, in ponočne grabljíve živali se umikajo uže k pokoju. Stóperv zdaj nesrečni ubojnik izpregleda, kje je in kaj se godí. Hitro pobegne iz gozda.

Še tisto jutro so našli mrtvo telo ter je v bližnjo vas prinesli. Na desnem sènci je imel znamenje terdega udarca z rogljatiím kámenom. Popotnih bukvíc nij bilo, niti ne drugih pisem, katera bi govorila, kdo in kaj je ali od kod in kam je bil hodéč. Jutro dan so neznanega merliča nesli na pokopališče, ki je bilo na holmci okrog cerkve, a ob njem je šla v terdo skalo vsekana cesta. Velika velika množica pogrebcev je izpremila mertveca do groba; iz vseh sosednjih vasíj so se ljudje sešli; vsak je hotel svojo nedolžnost izpričati in pokazati bridko žalost o storjenej pregrehi. A duhovnik se je naménil, zbranemu narodu nekoliko v serce sezajočih besed izpregovoriti pred pokopom, ter zato reče:

„Na poti si padel mej razbojnike; Bog vé, kam je tvoj duh hrepenel, katero serce je zate gorelo! O ti večni oče, ki vse rane znaš ter je ozdraviš, daj nesrečnim ubojnikom tega človeka pravo obžalovanje, kes in pokoro; daj jim večni mir in pokoj! Nihče ne ve, od kod si šel in kam si hitel. Nam si neznan, ter neznana roka te je umorila; a on, kateremu je znan tvoj prihod in odhod, nij branil, da so te ubili; napotil je tebe v deželo, katere še nij videlo živo oko, v deželo, smertnim ljudém neznano. Katere vere si, kateri li jezik si govoril? — A komu odgovorí ném človek! Stopil si pred sodnika, ki so mu znane vse vere, in ki umeje vse jezike. Vsak narod ga po svoje imenuje, a razumeti ga ne more nobeden. Povzdignite z mano roke!“ duhovnik dalje besедуje zbranej množíci, ter vsi povzdignó roke. Potem zopet reče: „mi vsi roke

vzdiguje mo k tebi, vsevedóóí! nedolžne so, nijo se oskrunile s kervjo tega merlića. Tukaj na solčno luč prisezamo, da nismo krivi uboja. A pravici božje ne odideš, kjer koli si, kedor si svojega brata ubil v nočnej temoti. Meč božje pravice je nad tvojo glavo, ter zdaj in zdaj pade in ti jo razdrobí. Spreobneri se, o nesrečni človek, dokler še utegneš, ter ne kopíči hudodelstva na hudodelstvo, kajti péla ti bode tromba k sodbi —“

V tem hipu se raz cesto zasliši postilijonov rog, tako trobèè: „kaj si storil tí? Ali te kaj skerbí?“ Vse umolkne, niti zasopsti se na glas ne derznejo. — A iz srede zbranih ljudí mlad človek pade na obraz ter zakričí: „jaz — jaz — sem!“ Ko ga po konci vzdignó, izpové se skesán svojega greha, kako je v mestu zaigral novce gospodove, katerega je služil; kako je umoril tujca, ki ga je hotel samo na tla vreči; kako ga je postilijonov rog z uma zmeknil; kako ga je roka pekla, kedar jo je prisezaje k nebu vzdigoval, ter kako se mu postilijonovi glasovi še vedno po ušesih razlégajo.

Molčé in brez tožbe a serčno žalostna se množica domóv povraća. Ubojník se jedva očitno izpové ter potem od straha in žalosti izdáhne svojo dušo. Bodi mu sodnik milostljiv!

Zasluženi novce.

(Serbska narodna prípovedka.)

Bil je siromak človek. Pribije se k nekacemu bogatinu služiti brez pogodbe. Tako je služil leto dnij. A kadar se naverši leto, ide k gospodarju in zaišče, da mu plaća, kar misli, da je zaslužil. Gospodar vzame novce in reče: „ná, to ti je služba!“ Sluga prime ta novce in zahvali gospodarju ter odide na potok, kjer je voda bila mnogo berza. Kadar pride na potok, reče sam v sebi: „mili Bog! kaj je to, da sem zaslužil samo jeden novčíč za vse leto dnij? A Bog zna, ali sem še to v resnici zaslužil. Zdaj hočem ogledati: veržem ta novčíč v vodo, ter ako ne potone, ondaj sem ga zaslužil, ako li potone, nijsem ga zaslužil.“ Tedaj se prekriža, govoreč: „mili Bog! ako sem zaslužil ta novce, naj plava verhu vode, ako li nijsem, naj potone na dno.“ To rekši verže novce v potok, a novčíč mahoma potone na dno. Tedaj se on zgane, ter vzame novce iz vode in ga odnese gospodarju nazaj, govoreč: „gospodar! ná novce; jaz ga še nijsem zaslužil, nego služil te bodem še leto dnij.“ In tako stane na novo služiti. Kadar se zopet naverši leto dnij, on ide k gospodarju in zaišče, da mu plaća, kar misli, da je zaslužil. Gospodar zopet vzame novce in mu reče: ná, to ti je služba!“ On prime novce in zahvali gospodarju ter zopet odide na ón potok, prekriža se in verže novce v potok, govoreč: „mili Bog! ako sem ga prav zaslužil, naj plava verhu vode, ako li nijsem, naj potone na dno.“ Kakor ga verže v vodo, novčíč mahoma pade na dno, a on se zgane ter ga pobere in zopet odnese gospodarju, govoreč: „ná, gospodar! novce nazaj, še ga nijsem zaslužil, nego služil te bodem še leto dnij.“ Tako zopet počne služiti, in kadar izide tudi tretje leto, on odide k gospodarju in zaišče, da mu plaća, kar misli, da je zaslužil. Gospodar mu zopet dá novce, a on ga vzame ter zahvali, in odide zopet na potok, da vidi, ali ga je zdaj zaslužil. Kadar pride na potok, prekriža se in verže novce v vodo, govoreč: „mili Bog! ako sem zaslužil ta novce, naj plava verhu vode, ako li nijsem, naj potone na dno.“ Kadar novčíč pade